

УДК 368

Временко Л. В.  
Лисенко Є. В.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

## МІСЦЕ ДОБРОВОЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

У статті визначено сутність добровільного страхування від нещасних випадків, його місце в системі соціального страхування, наведено класифікацію загальнообов'язкового державного соціального страхування та приватного страхування від нещасних випадків. Розглянуто сучасний стан ринку добровільного страхування від нещасних випадків. Проаналізовано страхові компанії, які здійснюють добровільне страхування від нещасних випадків, а також визначено, що простежується тенденція до монополізації. Запропоновано змінити сучасну державну систему соціального страхування від нещасного випадку на виробництві на приватне страхування. Зроблено висновки про те, що ринок добровільного страхування від нещасного випадку може стати рушійною силою зростання довіри населення до приватних страховиків та розвитку соціального страхування.

**Ключові слова:** страхування, добровільне страхування від нещасних випадків, соціальне страхування, страховий випадок.

**Постановка проблеми.** В процесі формування ринкових відносин в економіці країни з'являється необхідність забезпечення стійких гарантій захисту своїх економічних інтересів, які пов'язані зі здійсненням різних видів господарської діяльності, зберіганням певного рівня добробуту та здоров'я. В тій чи іншій діяльності людина може піддаватися різним небезпекам, що загрожують їй та її близьким. Щодо деяких видів небезпек відповідальність несе сама людина, що виражається у формі приватного страхування, заснованого на добровільних засадах. У процесі розвитку сучасного суспільства виникають нові ризикові ситуації, що мають природний, соціально-економічний, політичний характер. У зв'язку з цим знижується можливість прогнозування найближчого майбутнього, що привносить невизначеність та нестабільність у повсякденне життя людей. В таких умовах стрімких змін соціальної реальності ризик стає сутнісною характеристикою людської діяльності. Отже, перед кожною людиною постає необхідність збереження себе від наслідків різних ризиків, зокрема ризиків нещасного випадку.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Означена проблема привертає увагу як вчених, так і практиків. Істотний внесок у розроблення теоретичних та практичних аспектів страхування від нещасних випадків зробили вітчизняні вчені. В.Д. Базилевич надав визначення поняття «нещасний випадок», проаналізував зміст і структуру страхування від нещасних випадків, а також зазначив, що страхування від нещасних випадків – це найпоширеніший вид страхування [1]. Д.В. Кондратенко дослідила витоки страхування від нещасних випадків та його вплив на формування всієї системи страхового захисту населення [2]. В.А. Смоляк розглянув страхування від нещасних випадків як підгалузь особистого страхування [3]. О.М. Залетов у монографії [4] означив соціально-економічні аспекти особистого страхування та зауважив, що низький рівень доходів населення України істотно зменшує ряд пропонує продуктів щодо особистого страхування. Проблеми страхування на макrorівні дослідила Л.В. Шірінян, яка у своїй праці [5] визначила мікрострахування як сучасний вид добровільного соціального страхування. О.О. Гаманкова акцентувала увагу на активному залученні до страхових процесів широких верств населення країни через запровадження соціально значущих обов'язкових

видів страхування [6]. С.А. Шимків проаналізував основні тенденції розвитку добровільного страхування від нещасних випадків в Україні та визначив, що на сучасному етапі наданий страховий захист у рамках добровільного страхування від нещасних випадків створює гарантії для фінансового забезпечення громадян, які постраждали в результаті нещасних випадків [7]. О.П. Коваль висвітлив провідну роль страхового принципу в соціальному страхуванні [8].

**Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.** Проте питання місця добровільного страхування від нещасних випадків у системі соціального страхування залишається не до кінця вирішеним та потребує подальших досліджень.

**Мета статті.** Метою роботи є дослідження місця добровільного страхування від нещасного випадку в системі соціального страхування та аналіз цього виду страхування на сучасному страховому ринку.

**Виклад основного матеріалу.** Страхування від нещасного випадку є одним із найзагальніших та найдавніших видів соціального страхування. Добровільне страхування від нещасних випадків передбачає, що в разі настання страхового випадку страхова компанія здійснює страхову виплату (дає допомогу, виконає послугу) застрахованій особі або іншій особі, визначеній у договорі страхування, в межах обумовленої договором страхування страхової суми, а також виконує такі функції:

1) забезпечує застрахованих осіб від витрат страхових коштів на лікування в разі травматичного ушкодження чи іншого розладу здоров'я за настання страхового випадку;

2) здійснює виплати застрахованим особам в разі настання інвалідності внаслідок нещасного випадку;

3) здійснює виплати вигодонабувачам (членам родини застрахованої особи або іншим особам) на поховання в разі смерті застрахованої особи від нещасного випадку.

Страхування від нещасних випадків – це компенсація витрат, що виникли внаслідок нещасного випадку та привели до втрати здоров'я, життя та працездатності застрахованих осіб.

Страхування від нещасних випадків розглядається як ризикове страхування, яке, на відміну від накопичуваного довгострокового страхування життя, передбачає виплату страхової суми лише в разі настання страхового випадку (у повному

розмірі або певної її частини залежно від ступеня травматизму застрахованого). При цьому такий вид страхування не виконує нагромаджувальну функцію. Якщо упродовж дії договору страхова подія не сталася, затрати страхувальника на придбання страхового поліса є для нього чистими витратами, оскільки не підлягають поверненню [1].

Добровільне особисте страхування має свою сферу регулювання та є елементом страхової системи. Відмінною рисою добровільного особистого страхування є можливість людини самій вибрати вид, умови та терміни страхування, співвідношення яких може варіюватися залежно від потреб. Особисте страхування в Україні постійно модернізується, адже з'являються нові форми та види страхування [7].

Добровільне страхування громадян від нещасних випадків здійснюється на підставі Закону України «Про страхування» [9], умов та правил, розроблених страховою компанією самостійно та затверджених Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) що враховують особливості як індивідуального страхування громадян, так і колективного страхування праців-

ників від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств.

Страховими випадками за соціальним страхуванням від нещасних випадків є нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання (зокрема, встановлене чи виявлене в період, коли потерпілий не перебував у трудових відносинах з підприємством, на якому він захворів), що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму; нещасний випадок або професійне захворювання, що сталося внаслідок порушення застрахованим нормативних актів про охорону праці [10].

Досліджуючи основні аспекти організації загальнообов'язкового державного соціального страхування та приватного страхування від нещасного випадку, розглянемо їх класифікацію.

Отже, можемо зробити висновок, що добровільне страхування від нещасних випадків доповнює, але не замінює соціальне страхування, основою якого є Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». У Законі [10] нещасними випадками визначаються лише ті випадки, що трапилися із застрахованою особою безпосередньо на виробництві чи пов'язані з процесом трудової діяльності.

Таблиця 1

**Класифікація загальнообов'язкового державного соціального страхування та приватного страхування від нещасних випадків**

Класифікація	Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	Приватне страхування від нещасних випадків
За формою проведення	Обов'язкове та добровільне страхування згідно з договорами про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.	Обов'язкове та добровільне.
За статусом страховика	Державне страхування (Фонд соціального страхування України).	Приватне страхування (страхові компанії різних форм власності).
За статусом страхувальника	Роботодавці: – підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених чинним законодавством; – фізичні особи – підприємці, зокрема ті, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених чинним законодавством; – фізичні особи – підприємці, зокрема ті, які вибрали спрощену систему оподаткування; – особи, які беруть добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.	Юридичні особи та дієздатні фізичні особи, які уклали зі страховиками договори страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства України.
За формою організації страхування	Колективне та індивідуальне: – колективне страхування передбачає обов'язковість страхувальника своєчасно та в повному обсязі нараховувати, обчислювати та сплачувати єдиний внесок і диференціювання страхового тарифу з урахуванням умов та стану безпеки праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності на кожному підприємстві; – індивідуальне страхування передбачає страхування осіб відповідно до виду соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності та можливості добровільності страхування, у випадках, передбачених чинним законодавством.	Колективне та індивідуальне: – колективне страхування передбачає укладання договорів з адміністрацією підприємств, організацій, установ, які виконують роль страхувальника; застрахованими є особи, які працюють на цьому підприємстві, в установі, організації; у колективі може бути створено декілька страхових груп, в основу критерію поділу яких покладено посаду, вік тощо; для кожної групи може бути встановлена однакова страхова сума, а для всіх її членів – єдиний страховий тариф (страховий платіж); – індивідуальне страхування передбачає, що договори укладаються з окремими фізичними особами в індивідуальному порядку; вони забезпечують урахування визначених потреб окремих осіб з огляду на їхнє суспільний, майновий та сімейний стан.
За визначенням термінів	Нещасний випадок – обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактору чи середовища, що відбулось у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок чого заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.	Нещасний випадок – це короткочасна подія або раптовий вплив на застраховану особу різноманітних небезпечних зовнішніх факторів (фізичних, хімічних, технічних тощо), характер, час і місце дії яких можуть бути однозначно визначені та які відбулися проти волі застрахованої особи, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю застрахованої особи та/або настала її смерть.

Джерело: сформовано авторами на основі [9–11]

## Структура та обсяги валових страхових премій, та виплат страхових компаній за страхуванням від нещасних випадків у 2016–2018 рр.

Назва показника	Рік			Темпи приросту	
	2016	2017	2018	2017/16	2018/17
Валові надходження страхових платежів (премій, внесків), тис. грн.	837 123,6	1 308 532,2	1 754 231,6	56,3	34,1
Чисті страхові премії, тис. грн.	727 177,8	1 002 879,1	1 328 994,7	37,9	32,5
Чисті страхові виплати, тис. грн.	135 854,8	155 496,0	186 807,4	14,5	20,1
зокрема, від страховальників – фізичних осіб	712 281,2	955 791,6	1 279 935,7	34,2	33,9
Кількість страхових випадків, за якими прийнято рішення про здійснення страхових виплат/відшкодувань	58 599,0	61 223,0	64 636,0	4,5	5,6
Страхові виплати, тис. грн.	136 451,4	155 752,0	188 596,7	14,1	21,1
зокрема, фізичним особам	132 656,9	151 957,3	183 883,6	14,5	21,0
Максимальна страхова виплата/відшкодування за окремим страховим випадком, тис. грн.	5 332,9	2 735,0	6 983,2	48,7	155,3
Витрати, пов'язані з регулюванням страхових випадків (ліквідаційні витрати), які сталися у звітному періоді, тис. грн.	519,1	367,5	548,0	- 29,2	49,1
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду	15 685 287,0	33 339 886,0	37 824 424,0	112,6	13,5
зокрема, зі страховальниками – фізичними особами	15 444 279,0	33 026 220,0	37 437 397,0	113,8	13,4
Максимальна страхова сума за окремим об'єктом страхування (за окремою застрахованою особою), тис. грн.	915 102,7	825 869,2	1 015 012,6	-9,8	22,9
Загальний обсяг відповідальності, тис. грн.	472 059 442,8	315 847 432,8	449 583 890,2	-33,0	42,3

Джерело: розроблено авторами за даними [12]

Здійснивши аналіз та розглянувши табл. 2, рис. 1, 2, можемо зробити висновок, що за 2016–2018 роки у структурі зібраних валових страхових премій на страховому ринку чітко простежується тенденція до розвитку та нарощення частки ринку щодо страхування від нещасних випадків: за 2016–2017 роки приріст склав 56,3%, а за 2017–2018 роки – 34,1%, також бачимо, що більша частина страхових премій надходить від фізичних осіб. Той факт, що на такий класичний вид, як страхування від нещасних випадків, припадають 73% загального збору страхових премій, отриманих від страховальників – фізичних осіб, є позитивною тенденцією. Також зростають страхові виплати, що здійснювалися фізичним особам. Максимальна страхова виплата у 2018 році порівняно зі 2017 роком зросла на 155,3%. Збільшилась також кількість укладених договорів з фізичними особами, але у 2017–2016 роки вона зросла на 112,5%, а у 2018–2017 роки – лише на 13,5%. Загальний обсяг відповідальності збільшився на 42,3% у 2018 році порівняно з 2017 роком.

Дані свідчать про те, що впродовж останніх трьох років страхування від нещасного випадку демонструє сталу тенденцію до зростання. Ми вважаємо позитивним фактором розвиток добровільного страхування від нещасних випадків, адже саме активне залучення до страхових процесів широких верств населення є найважливішим чинником розвитку страхового ринку країни.

Проте ринок страхових послуг не може ефективно діяти без розвинених форм конкуренції. В офіційних статистичних даних немає інформації щодо діяльності страхових компаній в розрізі

саме за добровільним страхуванням від нещасних випадків, тому розглянемо загальну тенденцію концентрації страхового ринку України за цим видом страхування. Концентрація ринку добровільного страхування від нещасних випадків досить висока, оскільки у 2018 році на топ-20 компаній припадали 88,8% зібраних страхових

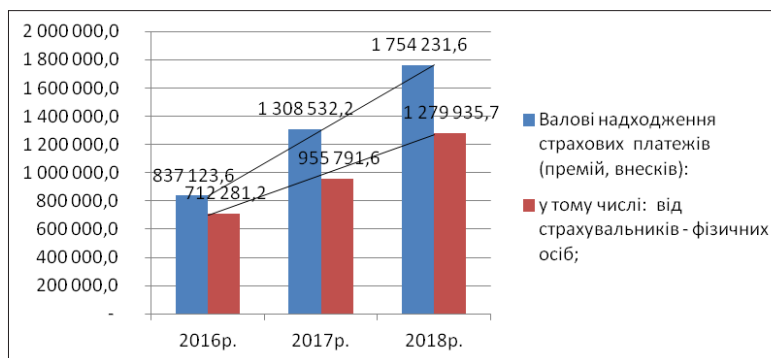


Рис. 1. Обсяг валових страхових премій, сплачених страховими компаніями під час добровільного страхування від нещасних випадків у 2016–2018 рр., тис. грн.

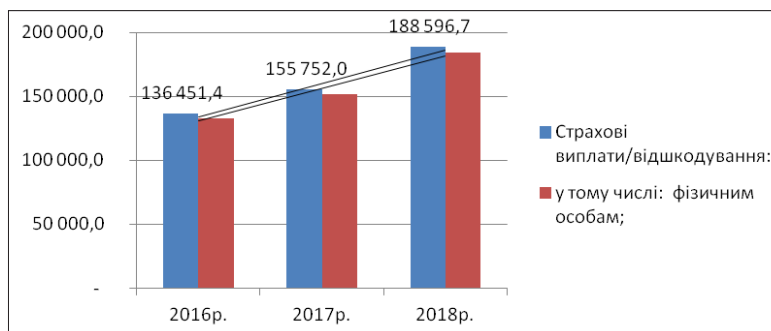


Рис. 2. Обсяг страхових виплат, сплачених страховими компаніями під час добровільного страхування від нещасних випадків у 2016–2018 рр., тис. грн.

**Страхові премії та виплати топ-5 страхових компаній  
за страхуванням від нещасного випадку за 2018 р.**

№	Назва страхової компанії	Премії, тис. грн.	Питома вага, %	Виплати, тис. грн.	Питома вага, %
1	Кредо	642 722	36,64	148 690	78,84
2	Альфа страхування	156 711	8,93	478	0,25
3	PZU Україна	65 747	3,75	2 348	1,24
4	Уніка	52 297	2,98	7 152	3,79
5	Універсальна	44 859	2,56	1 718	0,91
Всього (за всіма компаніями)		1 754 231,60	100	188 596,70	100

Джерело: складено авторами за даними [12; 13]

платежів, на топ-10 – 81,1%, на топ-5 – 69,9%, на топ-3 – 58,4% [13]. Такі співвідношення свідчать про те, що поле діяльності з цього виду страхування для більшості страхових компаній звужується на користь перших десяти.

Отже, цей сегмент ринку можна вважати досить монополізованим, адже, відповідно до антимонопольного законодавства України, монополієм (домінуючим) вважається становище на ринку перших трьох страхових компаній, частка яких перевищує 50% ринку.

Провівши аналіз топ-5 компаній (табл. 2), які здійснюють добровільне страхування від нещасного випадку, зазначимо, що лідируючою компанією саме за цією діяльністю є ТДВ СК «Кредо», адже питома вага її страхових премій серед топ-5 компаній складає 36,64%, а страхових виплат – 78,84%. Згідно з чинним законодавством монополієм (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35%, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.

На розвиток добровільного особистого страхування в Україні впливає низка факторів, зокрема політика держави щодо страхування; соціальні пріоритети страховиків та їх зацікавленість у якісному обслуговуванні та сумлінному виконанні своїх зобов'язань; участь роботодавців у розвитку корпоративного особистого страхування [7].

Зауважимо, що в нашому розумінні такий фактор, як політика держави щодо страхування, є ключовим. Сучасна система загальнообов'язкового державного соціального страхування не є стійкою, тому фахівці страхового ринку вже тривалий час ведуть дискусії щодо надання можливості здійснювати страхування від нещасного випадку на виробництві приватним страховим компаніям. Це, по-перше, дасть змогу підприємствам самостійно визначати, де страхуватися: в державному Фонді соціального страхування чи у приватній страховій компанії; по друге, підвищить ефективність страхування від нещасного випадку на виробництві за рахунок вжиття превентивних заходів страховиків щодо інвестування в більш безпечні умови праці. Залучення до реалізації соціальних гарантій у сфері соціального страхування приватних страхових компаній – це необхідний досвід, а також новий поштовх до розвитку страхового ринку. Для держави це є скороченням витрат на державні соціальні програми.

**Висновки і пропозиції.** Останнім часом стабільно розвивається сегмент ринку добровільного страхування від нещасних випадків під впливом реального попиту фізичних осіб на страховий захист від нещасних випадків. У перспективі саме цей сегмент страхового ринку може стати рушійною силою зростання довіри населення до приватних страховиків та розвитку соціального страхування.

#### Список використаних джерел:

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Пікус Р.В. та ін. Страхування : підручник. Київ, 2008. С. 10–19.
2. Кондратенко Д.В., Друшляк А.О. Страхування від нещасних випадків: визначення та витоки. *Молодий вчений*. 2017. № 4.
3. Внукова Н.М., Временко Л.В., Успенко В.І. та ін. Страхування: теорія та практика : навчальний посібник. Харків, 2004.
4. Філонюк А.Ф., Зальотов А.Н. Страхова індустрія України: стратегія розвитку. Київ : Міжнародна агенція «БІЗОН», 2008. 448 с.
5. Шірінян Л.В., Шірінян А.С. Мікрострахування в Україні: бути чи не бути? : монографія / за ред. Ю.А. Чабаненко. Черкаси, 2012. 208 с.
6. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : КНЕУ, 2009. 283 с.
7. Шимків С.А. Стан та розвиток добровільного страхування від нещасних випадків в Україні. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2015. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/11-2015/60.pdf> (дата звернення: 18.05.2019).
8. Коваль О.П. Модернізація системи соціального страхування в Україні : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2014. 38 с.
9. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.05.2019).
10. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (дата звернення: 21.05.2019).
11. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 8 липня 2010 р. № 2464-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення: 21.05.2019).
12. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Консолідовані звітні дані. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html> (дата звернення: 22.05.2019).
13. Статистика страхового ринку України. *Форіншурер*. URL: <https://forinsurer.com> (дата звернення: 22.05.2019).

#### References:

1. Bazylevych V.D., Bazylevych K.S., Pikus R.V. et al. (2008). *Strakhuvannya : pidruchnyk [Insurance : a textbook]*. Kiev : Znannya, pp. 10–19.
2. Kondratenko D.V., Drushlyak A.O. (2017). *Strakhuvannya vid neshchasnykh vpadkiv: vyznachennya ta vytoky. [Insurance against accidents: definitions and leakages]*. *Young scientist*, no. 4.



3. Vnukova N.M., Vremenko L.V., Uspalenko V.I. ta in. (2004). Strakhuvannya: teoriya ta praktyka [Theory and Practice : Textbook].
4. Filonyuk A.F., Zal'otov A.N. (2008). Strakhova industriya Ukrainy: stratehiya rozvytku [Insurance Industry of Ukraine: Development Strategy]. *International Agency "BIZON"*. P. 448.
5. Shirinyan L.V., Shirinyan A.S. (2012). Mikrostrakhuvannya v Ukraini: buty chy ne buty? [Microfinance in Ukraine: to be or not to be?]: monograph / ed. Y.A. Chbanenko. Cherkasy, p. 208.
6. Hamankova O.O. (2009). Rynok strakhovykh posluh Ukrainy: teoriya, metodolohiya, praktyka [The insurance services market in Ukraine: theory, methodology, practice]: monograph. Kiev: KNEU, p. 283.
7. Shymkiv S.A. (2015). Stan ta rozvytok dobrovil'noho strakhuvannya vid neshchasnykh vypadkiv v Ukraini [Status and development of voluntary accident insurance in Ukraine]. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*. Available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/11-2015/60.pdf> (accessed: 18 May 2019).
8. Koval' O.P. (2014). Modernizatsiya systemy sotsial'noho strakhuvannya v Ukraini [Modernization of the social insurance system in Ukraine]: analytical report.
9. Pro strakhuvannya [On Insurance]: Law of Ukraine dated March 7, 1996 No. 85/96-VR / Verkhovna Rada of Ukraine. *Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80> (accessed: 20 May 2019).
10. Pro zahal'noobov'yazkove derzhavne sotsial'ne strakhuvannya [About compulsory state social insurance]: Law of Ukraine dated September 23, 1999, No. 1105-XIV / The Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14> (accessed: 21 May 2019).
11. Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahal'noobov'yazkove derzhavne sotsial'ne strakhuvannya [On the collection and registration of a single contribution to the compulsory state social insurance]. Law of Ukraine dated July 8, 2010. No. 2464-VI / The Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (accessed: 21 May 2019).
12. Natsional'na komisiya, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferi ryнкiv finansovykh posluh. [National Commission, which carries out state regulation in the field of financial services markets]. Consolidated reporting data. Available at: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html> (accessed: 22 May 2019).
13. Statystyka strakhovoho rynku Ukrainy [Statistics of the insurance market of Ukraine]. *Forinchurer*. Available at: <https://forinsurer.com> (accessed: 22 May 2019).

**Временко Л. В.**

**Лысенко Е. В.**

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

## МЕСТО ДОБРОВОЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ ОТ НЕСЧАСТНЫХ СЛУЧАЕВ В СИСТЕМЕ СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ

### Резюме

В статье определены сущность добровольного страхования от несчастных случаев, его место в системе социального страхования, приведена классификация общеобязательного государственного социального страхования и частного страхования от несчастных случаев. Рассмотрено современное состояние рынка добровольного страхования от несчастных случаев. Проанализированы страховые компании, осуществляющие добровольное страхование от несчастных случаев, а также определено, что прослеживается тенденция к монополизации. Предложено изменить современную государственную систему социального страхования от несчастного случая на производстве на частное страхование. Сделаны выводы о том, что рынок добровольного страхования от несчастного случая может стать движущей силой роста доверия населения к частным страховщикам и развития социального страхования.

**Ключевые слова:** страхование, добровольное страхование от несчастных случаев, социальное страхование, страховой случай.

**Vremenko Lyudmila**

**Lysenko Yelyzaveta**

Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture

## PLACE OF VOLUNTARY INSURANCE FROM ACCIDENTS IN THE SOCIAL INSURANCE SYSTEM

### Summary

In the article it is revealed that during the formation of market relations in the country's economy there is a need to provide stable guarantees for the protection of their economic interests, which are related to the implementation of various types of economic activity, the maintenance of a certain level of well-being and health. In that another person may be subjected to various dangers that threaten her and her loved ones. Some types of dangers remain at the discretion of the person himself, which is expressed in the form of private insurance, based on voluntary basis. It also revealed that in the process of developing a modern society there are new risk situations that are natural, socio-economic, and political in nature. In connection with this, the possibility of forecasting the near future decreases, which brings uncertainty and instability into the daily lives of people. In such circumstances, rapid changes in social reality risk become an essential characteristic of human activity. Therefore, in view of this, before each person there is a need to save himself from the consequences of various types of risks, in particular, the risks of an accident. The article defines the nature of voluntary accident insurance, its place in the social insurance system, the classification of compulsory state social insurance and private accident insurance. The current state of the market of voluntary accident insurance is considered. The analysis of insurance companies that carry out voluntary insurance against accidents is conducted, and it is determined that there is a tendency towards monopolization. It is proposed to change the current state system of social insurance against industrial accidents on private insurance. It is concluded that the market for voluntary accident insurance can be the driving force of increasing public confidence in private insurers and the development of social insurance, but the issue of the place of voluntary insurance against accidents in the social insurance system remains unresolved and remains open, as the market Insurance services are constantly developing and gaining momentum.

**Keywords:** insurance, voluntary insurance against accidents, social insurance, insurance case.